

פוליסה לביטוח עבודות קבלניות (מהדורת 2016 \ 06)

פוליסה זו מעידה כי תמורת תשלום דמי ביטוח הנקובים ברשימה, המהווה חלק בלתי נפרד מפוליסה זו (להלן: "הרשימה") על-ידי המבוטח ששמו נקוב ברשימה (להלן: "המבוטח"), לידי

הכשרה חברה לביטוח בע"מ (להלן: "המבטח")

ישפה המבטח את המבוטח מפני אובדן או נזק או חבות הנובעים מהפרויקט המבוטח המתואר ברשימה (להלן: "הפרויקט"), בהתאם לתנאי פוליסה זו, על הוראותיה חריגיה והגדרותיה, וזאת במהלך תקופת הביטוח הקבועה ברשימה או במהלך תקופה מוסכמת נוספת שעבורה שילם המבוטח או הסכים לשלם את דמי הביטוח.

פוליסה זו הוצאה על סמך הצעת ביטוח וכל מסמך אחר שהוגש למבטח המהווים חלק בלתי נפרד מפוליסה זו.

1. סכום הביטוח

הסכום שישולם על ידי המבטח עבור כל פריט המפורט ברשימה יהיה בגובה הנזק שנגרם למבוטח מחמת שהפריט אבד או ניזוק, אך לא יעלה על ערכו הממשי הכספי, לא יעלה על הסכום הרשום בצדו, ולא יעלה בכללו על סכום הביטוח הכולל הקבוע ברשימה או בפוליסה. הסכום שישולם על ידי המבטח בגין כל הפרטים המכוסים בפוליסה, לא יעלה בכללו על סכום הביטוח הכללי.

כל שינוי של סכום ביטוח הנקוב ברשימה טעון הסכמה מפורשת של המבטח באמצעות חתימתו.

2. תקופת הביטוח

2.1 תחילת תקופת הביטוח לפי פרק א' (ביטוח הרכוש)

2.1.1 מועד תחילת הביטוח של הפרויקט לפי פרק א', יהא המועד הנקוב ברשימה או מועד פריקתו של רכוש כלשהו באתר הפרויקט (להלן: "האתר") - לפי המועד המאוחר מבניהם.

2.2 תחילת תקופת הביטוח לפי פרקים ב' ו- ג' (חבות כלפי צד שלישי וחבות מעבידים)

2.2.1 מועד תחילת הביטוח של הפרויקט לפי פרקים ב' ו-ג', יהא המועד הנקוב ברשימה.

2.3 סיום תקופת הביטוח לפי פרקים א', ב', ו-ג'

2.3.1 תקופת הביטוח תסתיים במועד הנקוב ברשימה, אלא אם הסכים המבטח להאריך תקופה זו במפורש ובכתב.

2.3.2 מבלי לגרוע מהאמור בסעיף 2.3.1 לעיל, תקופת הביטוח תסתיים באופן מידי עם מסירת הפרויקט למזמין או עם התחלת השימוש בו או עם השלמתו, לפי המועד המוקדם מבניהם, וזאת אף אם מועד זה קודם למועד הנקוב ברשימה כמועד תום תקופת הביטוח.

2.3.3 היו חלקי הפרויקט ניתנים להפרדה - תסתיים תקופת הביטוח לגבי אותם חלקים של הפרויקט שנמסרו למזמין הפרויקט או שהתחיל שימוש בהם, עם המסירה או עם התחלת השימוש, לפי המועד המוקדם מבניהם.

2.4 תקופת תחזוקה

אם נקובה ברשימה תקופת תחזוקה, יוארך הכיסוי הביטוחי לפי פרק ב' לתקופה זו ויוגבל לחבות הנובעת מביצוע עבודות התחזוקה לשם קיום התחייבות המבוטח על פי הוראות בדבר התחזוקה לפרויקט.

פרק א' - ביטוח הרכוש

- 3. מקרה הביטוח**
- נזק או אובדן פיזי תאונתי ובלתי צפוי מראש, לפרויקט או לחלק ממנו, שאירעו באתר הפרויקט במהלך תקופת הביטוח, וזאת מסיבה כלשהיא, למעט סיבה המוחרגת לפי פוליסה זו.
- 4. דרכי השיפוי**
- למבטח זכות בחירה באחת או יותר מבין דרכי השיפוי הבאות:
- 4.1. תשלום בפועל עבור האבדן או הנזק שנגרם לרכוש המבוטח;
- 4.2. תיקון של הרכוש המבוטח;
- 4.3. שיפוי עבור הוצאות שהוצאו בפועל על ידי המבוטח בגין תיקון הרכוש המבוטח;
- 4.4. החלפת הרכוש המבוטח או חלקים ממנו ברכוש אחר או בחלקים אחרים מסוג ומאיכות דומים ובעלי אותו כושר תפוקה.
- 5. הרחבות לכיסוי**
- הכיסוי מכוח סעיף זה מותנה בכך שצוין ברשימה במפורש כי הרחבות לפרק א' נכללות בכיסוי הביטוחי, ובכך שנקבעו סכומי ביטוח נפרדים להרחבות אלו בהצעת הביטוח ו/או ברשימה.
- 5.1. פינוי הריסות
- המבטח ישפה את המבוטח בגין הוצאות שהוציא בפועל לפינוי הריסות בעקבות מקרה ביטוח המכוסה בפרק זה.
- 5.2. רכוש בבעלות המבוטח
- 5.2.1. המבטח ישפה את המבוטח בגין אובדן או נזק לרכוש שבבעלות אחד מיחיד המבוטח, שנעשה בו שימוש לצורך ביצוע הפרויקט, אף אם אינו נקוב ברשימת הרכוש המבוטח לפי פוליסה זו, ובלבד שהאובדן או הנזק אירעו במהלך תקופת הביטוח וכתוצאה ישירה של אחד מהסיכונים המבוטחים לפי פרק זה.
- 5.2.2. המבטח ישפה את המבוטח בגין אובדן או נזק לרכוש שבבעלות אחד מיחיד המבוטח, שנעשה בו שימוש לצורך ביצוע הפרויקט, הנמצא בשטח סמוך לשטח ביצוע הפרויקט, אף אם אינו נקוב ברשימת הרכוש המבוטח לפי פוליסה זו, ובלבד שהאובדן או הנזק אירעו במהלך תקופת הביטוח וכתוצאה ישירה של אחד מהסיכונים המבוטחים לפי פרק זה.
- 6. ביטוח חסר**
- 6.1. היה במועד כריתת חוזה הביטוח, סכום הביטוח בגין הפרויקט, פחות משוויו של הפרויקט, תפחת חבות המבטח בגין הפרויקט בשיעור יחסי שהוא כחם שבין סכום הביטוח לבין שווי הפרויקט בשעת כריתת החוזה.
- לעניין סעיף זה, "שווי הפרויקט", משמעו שווי הפרויקט המושלם, שווי החומרים, שכר העבודה, דמי בולים, מכס, בלו, מסים והיטלים אחרים, לפי ערכם בשעת כריתת החוזה.
- 6.2. היה במועד כריתת חוזה הביטוח, סכום הביטוח בגין החומרים שסופקו על-ידי המזמין, פחות משווים של החומרים שסופקו על ידי המזמין, תפחת חבות המבטח בשיעור יחסי שהוא כחם שבין סכום הביטוח לבין ערך החומרים שסופקו על-ידי המזמין בשעת כריתת החוזה.
- לעניין סעיף זה, "שווי החומרים שסופקו על-ידי המזמין", משמעם שווי חומרים, פריטים, וציוד (להלן: "חומרים") המסופקים על-ידי מזמין הפרויקט למטרת ביצוע הפרויקט המבוטח, לפי ערכם במועד כריתת חוזה הביטוח, ובלבד ששווי חומרים אלו אינו נכלל בסעיף 4.1 לעיל.
- 6.3. היה במועד כריתת חוזה הביטוח, סכום הביטוח בגין ציוד קל ומבני עזר, פחות משווים של הציוד הקל ומבני העזר, תפחת חבות המבטח בשיעור יחסי שהוא כחם שבין סכום הביטוח לבין שווי הציוד הקל ומבני העזר בשעת כריתת החוזה.
- לעניין סעיף זה, "שווי הציוד הקל ומבני העזר", משמעו שווי ממשי כספי בעת עריכת הביטוח של כל המתקנים, הציוד הקל, מבני העזר, המשרדים והמחסנים המשמשים את המבוטח לצורך ביצוע הפרויקט.

- 6.4. על המבוטח להודיע למבטח על כל עובדה המחייבת הגדלה של סכומי הביטוח, כמפורט לעיל, במהלך תקופת הביטוח, וכן על כל שינוי בהיקף הפרויקט ובאופן ביצועו.
- 6.5. חל שינוי במשך תקופת הביטוח בשווי הפרויקט, בשווי החומרים או בשווי הציוד הקל ומבני העזר, ונמסרה על כך הודעה בכתב למבטח, יוגדלו סכומי הביטוח בהתאם, ובלבד שהמבוטח שילם או התחייב לשלם את דמי הביטוח הנוספים שנדרשו על ידי המבטח בגין הגדלת סכומי הביטוח.
- 6.6. לא הודיע המבוטח למבטח על עובדה המחייבת הגדלה של סכומי הביטוח, חרף קיומה, או לא שילם את דמי הביטוח הנוספים הנדרשים עקב הגדלת סכום הביטוח, תופחת חבות המבטח בשיעור יחסי שהוא כיחס שבין סכום הביטוח הקבוע בחוזה לבין שווי הפרויקט, שווי החומרים, או שווי הציוד הקל ומבני העזר, לפי העניין, במועד קרות מקרה הביטוח.
- 7. תגמולי הביטוח**
- 7.1. **נזק הניתן לתיקון**
- 7.1.1. במקרה שבו נזק שנגרם לפריט מבוטח ניתן לתיקון, ישפה המבטח את המבוטח בגין כל ההוצאות ההכרחיות להחזרת הפריט, תוך זמן סביר, למצב פעולה כפי שהיה סמוך לקרות הנזק.
- 7.1.2. המבטח לא ישפה את המבוטח בגין שינויים, תוספות, שיפורים, או שיפוצים כלליים, אשר יבוצעו ברכוש המבוטח אגב תיקון המכוסה בפוליסה.
- 7.1.3. המבוטח יישא בעלותם של תיקונים ארעיים כלשהם, אלא אם הם מהווים חלק מעלות התיקונים הסופיים המכוסים בפרק זה.
- 7.2. **אובדן מוחלט**
- 7.2.1. במקרה שבו נגרם אובדן מוחלט לפריט מפריטי הרכוש המבוטח, ישפה המבטח את המבוטח לפי ערכו הממשי הכספי של הפריט שאבד כפי שהיה סמוך לקרות האובדן.
- לעניין סעיף זה, "אובדן מוחלט" של פריט מפריטי הרכוש המבוטח, משמעו כי עלות התיקון של הפריט על פי חישוב תגמולי הביטוח כמפורט בסעיף 5.1 לעיל שווה או עולה על הערך הממשי של הפריט בסמוך לפני קרות האובדן.
- 7.3. **ניצולת**
- ערכה של הניצולת הניתנת לשימוש על ידי המבוטח יופחת מסכום השיפוי שעל המבוטח לשלם או לחילופין רשאי המבטח על פי שיקול דעתו לבחור לקבל את הניצולת לרשותו ולשפות את המבוטח ללא ניכוי ערך הניצולת.
- לעניין סעיף זה, "ניצולת" משמעה מה ששרד מרכוש מבוטח לאחר נזק ששולם בעדו מלוא ערכו על ידי המבטח.
- 8. השתתפות עצמית**
- תשלום תגמולי ביטוח לפי פרק א' של הפוליסה כפוף לתשלום השתתפות עצמית בידי המבוטח בהתאם לסכומים הנקובים ברשימה.
- 9. תשלום מקדמה**
- 9.1. בקרות מקרה ביטוח המכוסה לפי פרק זה, יהא המבוטח זכאי לקבל מהמבטח מקדמה או התחייבות כספית, וזאת על חשבון הכספים שלהם הוא זכאי לפי תנאי פוליסה זו.
- 9.2. המקדמה תנוכה מסכום תגמולי הביטוח הסופיים שישולמו למבוטח. חישוב הניכוי יעשה תוך הצמדת המקדמה ששולמה למדד המחירים לצרכן מיום תשלום המקדמה ועד ליום התשלום הסופי.
- 10. תגמולי ביטוח שאינם שנויים במחלוקת**
- תגמולי ביטוח שאינם שנויים במחלוקת בתום לב, הניתנים לתביעה בנפרד מיתר התגמולים, ישולמו תוך 30 יום מיום שנמסרה למבטח תביעה בכתב לתשלום תגמולי הביטוח.

11. חריגים לחבות המבטח לפי פרק א'

פוליסה זו אינה מכסה אובדן או נזק הנובעים או הקשורים, במישרין או בעקיפין, באחד או יותר מהגורמים הבאים:

- 11.1. נזק תוצאתי מכל סוג, לרבות קנסות, פיצויים, הפסדים הנגרמים בשל איחור או בשל אבדן חוזה.
- 11.2. אובדן או נזק הנגרמים כתוצאה מתכנון לקוי.
- 11.3. הוצאות לתיקונים או להחלפה הנובעים מחומרים לקויים או מעבודה לקויה. חריג זה יוגבל לתיקון או להחלפת הפריטים הלקויים עצמם אשר ייפגעו באירוע תאונתי, ולא יחול על אבדן או נזק הנובעים מתאונות אשר תיגרמנה בגלל חומרים או עבודה לקויים.
- 11.4. אובדן או נזק בגין פחת, בלאי, החלדה, שיתוך, (קרוזיה), ירידת ערך הנובעת מחוסר שימוש או מתנאים אטמוספיריים רגילים.
- 11.5. שבר מכני או קלקול חשמלי.
- 11.6. אבדן או נזק לאחד או יותר מהפריטים הבאים: תיקיות, חשבונות, שטרי כסף, מטבעות, שטרי חוב, שטרי חליפין, המחאות, בולים, מסמכים, הוכחות חוב/ביטחונות או צ'קים.
- 11.7. גניבה, פריצה ושוד מכל סוג שהוא לא אם המבטח גרם לכך כי שומר או שומרים המועסקים אצלו בשכר ו/או המועסקים בשכר על ידי מזמין העבודה, בשמירה בלבד, ישמרו על אתר העבודה ובכל מקרה על כל העבודות, הציוד והחומרים המבטחים בפוליסה זו, באורח רצוף ובנוכחות מתמדת בכל שעה שבה לא עובדים באתר העבודה. היה והמבטח ו/או מזמין העבודה העסקי חברת שמירה לצורך ביצוע האמור לעיל, יחשב הדבר כמילוי תנאי השמירה הנ"ל.
חברת השמירה לא תחשב כקבלן המבטח לפי פוליסה זו.

פרק ב' - חבות כלפי צד שלישי

1. סעיף השיפוי

- 1.1. המבטח ישפה את המבטח, עד לגבולות האחריות הנקובים ברשימה, בגין חבות של המבטח כלפי צד שלישי על-פי החוק, בשל מקרה ביטוח שאירע במהלך תקופת הביטוח הנקובה ברשימה, כתוצאה ישירה מביצוע העבודות המבטחות לפי פרק א' של פוליסה זו, באתר הפרויקט או בסמוך לו.
- 1.2. כמו כן, המבטח ישפה את המבטח בגין ההוצאות הסבירות שהוצאו בפועל להגנה מפני תביעת צד שלישי לקבלת פיצויים בגין מקרה ביטוח.

2. הגדרות לפרק ב'

- 2.1. "החוק" - פקודת הנזיקין (נוסח חדש) לפי נוסחה התקף ביום תחילת תקופת הביטוח.
- 2.2. "מקרה הביטוח": אירוע תאונתי שגרם לאחד או יותר מסוגי הנזקים שלהלן:
  - 2.2.1. נזקי גוף - מוות, מחלה, פגיעה או ליקוי גופני, נפשי או שכלי.
  - 2.2.2. נזקי רכוש.

לעניין פרק זה, יראו סדרת מקרי ביטוח הנובעים ממקור אחד או מסיבה מקורית אחת כמקרה ביטוח אחד.

3. השתתפות עצמית

- 3.1. על המבטח לשאת בסכום המצוין ברשימה כהשתתפות עצמית, בגין כל תביעה ובגין כל סכום שישולם על ידי המבטח לפי פרק זה, לרבות תשלום, בכסף או בעין, בגין הוצאות משפט. למען הסר ספק, יובהר כי חובת המבטח לשלם השתתפות עצמית בגין הוצאות משפט חלה אף אם המבטח לא חויב בפיצויים כלשהם במסגרת תביעת הצד השלישי.
- 3.2. אם הסכום שהמבטח חב לצד השלישי שווה לסכום ההשתתפות העצמית הנקוב ב"רשימה" או קטן ממנו, יישא המבטח בתשלום לצד השלישי, והמבטח יהיה פטור מכל חבות.

4. אחריות צולבת

- 4.1. הופיעו תחת שם המבוטח כמפורט ברשימה יותר מאדם אחד או יותר מגוף משפטי אחד, יחול הכיסוי על פי פרק זה על כל אחד מיחיד המבוטח בנפרד, כאילו הוצאה על שמו בלבד פוליסה זו על תנאיה, הוראותיה וחריגיה, כשהיא נפרדת ובלתי תלויה בקיומם של המבוטחים האחרים, בכפוף לגבול האחריות הנקוב ברשימה.
- 4.2. למען הסר ספק יובהר כי חבותו הכוללת של המבטח בגין כל יחיד המבוטח גם יחד, לא תעלה על גבול האחריות הנקוב ברשימה בגין פרק זה.
- 4.3. לעניין סעיף זה, דינה של שותפות הכוללת מספר אנשים, כדין גוף משפטי אחד.

5. חריגים לחבות המבטח לפי פרק ב'

- פוליסה זו אינה מכסה אובדן או נזק הנובעים או הקשורים, במישרין או בעקיפין, באחד או יותר מהגורמים הבאים:
- 5.1. אובדן או נזק שנגרמו לפריט רכוש מבוטח, או שיכול היה להיות מבוטח, לפי פרק א' של הפוליסה (וזאת אפילו אין המבוטח זכאי לשיפוי - חרף היות הפריט מבוטח לפי פרק א' - מחמת היות סכום השיפוי בתחום סכום ההשתתפות העצמית או מחמת כל הגבלה אחרת).
- 5.2. אובדן או נזק לרכוש או לקרקע או למבנה, הנגרמים, במישרין או בעקיפין, על ידי רעד (ויברציה), או הסרה או החלשה של תמיכה.
- 5.3. חבות של המבוטח כלפי עובדיו תוך כדי ו/או עקב עבודתם אצל המבוטח.
- 5.4. חבות כלשהי העשויה לחול על המבוטח עקב שימוש בכלי רכב כמשמעותו בפקודת ביטוח רכב מנועי (נוסח חדש), תש"ל-1970, לרבות חבות של גופים ומוסדות הפטורים מחובת ביטוח עפ"י פקודת ביטוח רכב מנועי.
- 5.5. חבות כלשהי, שעשויה לחול עקב שימוש ברכבת, כלי טייס וכלי שיט מנועי.
- 5.6. חבות בגין נזקי גוף הנובעת משימוש בציוד מכני הנדסי שהינו כלי רכב מנועי כהגדרתו בפקודת התעבורה ושאינו חובה חוקית לביטוחו. סייג זה לא יחול אם תמורת פרמיה נוספת נרכשה הרחבה לסיכון זה, ונרשם בדף הרשימה כי כיסוי זה תקף.
- 5.7. תביעות שיבוש של המוסד לביטוח לאומי, בגין עובדי קבלנים וקבלני משנה העובדים באתר ואשר נפגעו תוך כדי עקב עבודתם באתר, ובלבד שהתקיימו שני אלו:
- 5.7.1. המבוטח נדרש ולא שילם דמי ביטוח לאומי בגין הנפגע או לא דיווח למוסד לביטוח לאומי על הנפגע כעובדו, כנדרש על פי דין;
- 5.7.2. הנפגע עבד או נתן שירות למבוטח באמצעות חברת כוח אדם או קבלן, לרבות קבלן משנה או באמצעות חשבונות או תאגיד שבבעלותו.
- סייג זה לא יחול אם תמורת פרמיה נוספת נרכשה הרחבה לסיכון זה ונרשם בדף הרשימה כי כיסוי זה תקף.
- 5.8. התחייבות או אחריות שהמבוטח קיבל על עצמו לפי הסכם, אלא אם התחייבות או אחריות כזו הייתה מוטלת על המבוטח גם בהעדר הסכם זה.
- 5.9. סכום כלשהו אשר המבוטח היה רשאי לתבוע מגורם כלשהו, והוא מנוע מכך לפי הסכם שהוא צד לו. שילם המבטח למבוטח תגמולי ביטוח מבלי לדעת על מניעה מכוח הסכם כאמור - על המבוטח חלה חובה להחזיר למבטח כל סכום שהמבטח מנוע מלגבות אותו בשל הסכם זה.
- 5.10. צינורות, כבלים, מתקנים או התקנים תת קרקעיים כלשהם
- 5.10.1. במקרה של אבדן או נזק לצינורות, כבלים, מתקנים או התקנים תת קרקעיים כלשהם (להלן: "אביזרים תת קרקעיים"), ישפה המבטח את המבוטח אך ורק אם בטרם החלו העבודות בדק המבוטח אצל הרשויות המתאימות את דבר המיקום המדויק של אביזרים תת קרקעיים באזור של אתר העבודות.
- 5.10.2. המבטח ישפה את המבוטח אך ורק בגין ההוצאות הישירות לתיקון הנזק לאביזרים תת קרקעיים. למען הסר ספק, יובהר כי הכיסוי לפי סעיף זה אינו חל על נזק תוצאתי מסוג כלשהו.

תנאים מיוחדים לפרק ב' ו- ג'

1. איסור הודאה

שום הודאה (ADMISSION), הצעה, הבטחה, התחייבות או פיצוי כלשהם לא ייעשו ולא יינתנו על ידי המבוטח או מטעמו בלי הסכמתו מראש ובכתב של המבטח. אין הוראות סעיף זה חלות על מסירת עובדות בפני כל גורם מוסמך על פי כל דין, לפי דרישתו, וכן על מתן עדות במשפט.

2. טיפול בתביעות

2.1. המבטח רשאי, ולפי דרישת צד שלישי - חייב, לשלם לצד השלישי את תגמולי הביטוח שהמבטח חייב למבוטח, ובלבד שהודיע על כך בכתב למבוטח כאמור בסעיף קטן 8.2 והמבוטח לא התנגד כאמור באותו הסעיף; ואולם טענה שהמבטח יכול לטעון כלפי מבוטח תעמוד לו גם כלפי צד שלישי.

2.2. דרש צד שלישי מהמבטח את תגמולי הביטוח כאמור בסעיף קטן 8.1, יודיע המבטח למבוטח בכתב בתוך 7 ימי עסקים מיום הדרישה על הדרישה כאמור וכי אם לא יודיע לו על התנגדותו לתשלום הפיצוי בתוך 30 ימים, ישלם לצד השלישי את תגמולי הביטוח שהוא חייב למבוטח, ככל שהוא חייב בתשלומם.

2.3. המבטח רשאי ליטול על עצמו או לנהל בשם המבוטח את ההגנה של כל תביעה והמבוטח יושיט למבטח, לפי בקשתו, עזרה הנחוצה למבטח לצורך יישוב תביעה של צד שלישי.

3. מיצוי גבול האחריות

במקרה של תביעה או תביעות נגד המבוטח הנובעות ממקרה ביטוח אחד או מסדרת מקרים שאפשר ליחסם למקור אחד או לסיבה אחת, והמכוסים לפי פרקי ביטוח האחריות שבפוליסה, יהא המבטח רשאי, בכל שלב, לשלם למבוטח את מלוא סכום הביטוח לפי פרקים א' או ב', לפי העניין, לאחר שנוכו ממנו כל סכום או סכומים שכבר שולמו בתוך פיצויים וכן דמי ההשתתפות העצמית, ולאחר תשלום כזה יהא המבטח פטור מניהול התביעה או התביעות האמורות ולא תחול על המבטח שום אחריות נוספת בקשר לכך, חוץ מהוצאות משפט שקבע בית משפט או הוצאות סבירות שהוצאו בקשר לתביעות האמורות.

חישוב הניכוי ייעשה תוך הצמדת הסכום ששולם למדד המחירים לצרכן מיום התשלום החלקי ועד ליום תשלום גבול האחריות

4. התיישנות

תביעה לתגמולי ביטוח עקב מקרה ביטוח המכוסה על פי פרק זה, אינה מתיישנת כל עוד לא התיישנה תביעת הצד השלישי נגד המבוטח.

5. סיכון מתמשך

כאשר חבות המבוטח נובעת מתאונה או ממחלה שנגרמה על ידי חשיפת העובד לסיכון מתמשך ו/או לאירוע מתמשך ו/או לצירוף אירועים או לרצף אירועים מצטברים (להלן "גורם הנזק") תוך כדי ועקב עבודה בפרויקט, יישא המבוטח בחלק יחסי של החבות, לפי היחס שבין תקופת החשיפה של העובד לגורם הנזק בתקופת הביטוח של פוליסה זו, לבין תקופת החשיפה לסיכון המתמשך בכלל.

פרק ג' - ביטוח חבות מעבידים

1. סעיף השיפוי

1.1. אם צוין במפורש ברשימה כי הכיסוי הביטוחי כולל ביטוח מפני חבות מעבידים, ישפה המבטח את המבוטח לפי פרק זה בגין חבותו של המבוטח על פי החוק בשל מקרה ביטוח שאירע במהלך תקופת הביטוח הנקובה ברשימה, ובלבד שסכום השיפוי לא יעלה על גבולות האחריות הנקובים ברשימה.

1.2. כמו כן, המבטח ישפה את המבוטח בגין הוצאות סבירות שהוצאו בפועל להגנה מפני תביעה של צד שלישי לקבלת פיצויים בגין מקרה הביטוח.

2. הגדרות לפרק ג'

2.1. "חוק" - פקודת הנזיקין (נוסח חדש) לפי נוסחה התקף ביום תחילת תקופת הביטוח.

2.2. "מקרה הביטוח" - נזק גופני או מוות, כתוצאה מתאונה או מחלה, שאירע לאחד מעובדי המבוטח הנקובים ברשימה, תוך כדי ועקב עבודתו בפרויקט המבוטח, ובלבד שאותו עובד הוא בשירותו הישיר של המבוטח ומקבל את שכרו ממנו.

3. השתתפות עצמית

- 3.1. על המבוטח לשאת בסכום המצוין ברשימה כהשתתפות עצמית, בגין כל תביעה ובגין כל סכום שישולם על ידי המבוטח לפי פרק זה, לרבות תשלום, בכסף או בעין, בגין הוצאות משפט. למען הסר ספק, יובהר כי חובת המבוטח לשלם השתתפות עצמית בגין הוצאות משפט חלה אף אם המבוטח לא חויב בפיצויים כלשהם במסגרת תביעת הצד השלישי.
- 3.2. אם הסכום שהמבוטח חב כלפי הצד השלישי שווה לסכום ההשתתפות העצמית הנקוב ב"רשימה" או קטן ממנו, יישא המבוטח בתשלום לצד השלישי והמבוטח יהיה פטור מכל חבות.

4. חריגים לחבות המבוטח לפי פרק ג'

פוליסה זו אינה מכסה אובדן או נזק הנובעים או הקשורים, במישרין או בעקיפין, באחד או יותר מהגורמים הבאים:

- 4.1. חבות של המבוטח כלפי קבלן או קבלן משנה, וכלפי עובדיהם, וכן חבות הנובעת ממעשה או מחדל של קבלן או של קבלן משנה או של עובדיהם.
- 4.2. חבות כלשהי של המבוטח מכוח הסכם, אלא אם חבות זו הייתה מוטלת עליו גם בהעדר הסכם זה.
- 4.3. סכום כלשהו, אשר המבוטח היה רשאי לתבוע מגורם כלשהו והוא מנוע מכך לפי הסכם שהוא צד לו. שילם המבוטח למבוטח תגמולי ביטוח מבלי לדעת על מניעה מכוח הסכם כאמור - על המבוטח חלה חובה להחזיר למבוטח כל סכום שהמבוטח מנוע מלגבות אותו בשל הסכם זה.
- 4.4. סכום כלשהו אשר יתבע מהמבוטח על ידי המוסד לביטוח לאומי. אלא אם כן מדובר בתביעת המוסד לביטוח לאומי במקרה בו המבוטח לא שילם דמי ביטוח לאומי בשל עובד שלו או לא דיווח על אותו עובד למוסד לביטוח לאומי כנדרש על פי דין.
- 4.5. סכום כלשהו ששולם ע"י המוסד לביטוח לאומי בגין עילת התביעה, או שהמוסד חייב בו אך לא שילמו מחמת אי קיום הוראות בחוק ביטוח לאומי או בתקנותיו או מחמת שלא הוגשה לו התביעה בכלל.
- 4.6. סכום כלשהו בו יחויב המבוטח, עקב מקרה ביטוח במסגרת פוליסה זו, לפצות עובד שאין חוק הביטוח הלאומי חל עליו. במקרה כזה יפצה המבוטח את המבוטח בגין תביעות כאלה רק בסכום העודף מעל כל מה שעשוי היה המוסד לביטוח לאומי לשלם בהתאם לחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב) תשכ"ח - 1968, אילו היה אותו עובד מבוטח על פי החוק הנ"ל.
- 4.7. חבות הנובעת או קשורה לצורנית או אמייניתית (ASBESTOSIS OR SILICOSIS)
- 4.8. חבות כלשהי הנובעת משימוש בפרתיון ובפתינות מורעלים בגפרת התליום ובסטריכנין.
- 4.9. חבות כלשהי בגין נער המועסק בניגוד לחקיקה בדבר העסקת נוער או שלא בהתאם לה.
- 4.10. חבות המבוטח כלפי עובדיו שהינם תושבי השטחים המוחזקים, בעת העסקתם בשטחים המוחזקים.
- 4.11. חבות כלשהיא הנובעת משביתה או השבתה.
- 4.12. חבות כלשהי שעשויה לחול על המבוטח עקב השימוש בכלי רכב כמשמעותו בפקודת ביטוח רכב מנועי (נוסח חדש), תשל"ל - 1970. סייג זה לא יחול לגבי חבות בגין נזקי גוף שאינה נכללת בחוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים תשל"ה - 1975.
- 4.13. מקרה ביטוח שארע מחוץ לשטח מדינת ישראל.

5. הרחבת הביטוח לבעלי שליטה

- אחריות המבוטח לפי פרק זה, בכפוף לכל הוראותיו ותנאיו, תחול גם חבות של המבוטח כלפי מנהלים-בעלי שליטה שהינם עובדים שכירים, ובלבד שהתקיימו התנאים הבאים:
- 5.1. שמות המנהלים בעלי השליטה שהם עובדים שכירים נמסרו למבוטח ופורטו ברשימה.
- 5.2. בעלי שליטה שהם עובדים שכירים מופיעים ברשימת העובדים של מבוטח לצורך ניכויים למס הכנסה, תשלומי ביטוח לאומי וכדומה.
- 5.3. מקרה הביטוח אינו נובע ממעשה או מחדל של הנפגע עצמו.

תנאים מיוחדים לפרק ב' ו-ג'

1. **איסור הודאה**
שום הודאה (ADMISSION), הצעה, הבטחה, התחייבות או פיצוי כלשהם לא ייעשו ולא יינתנו על ידי המבוטח או מטעמו בלי הסכמתו מראש ובכתב של המבטח. אין הוראות סעיף זה חלות על מסירת עובדות בפני כל גורם מוסמך על פי כל דין, לפי דרישתו, וכן על מתן עדות במשפט.
2. **טיפול בתביעות**
  - 2.1 המבטח רשאי, ולפי דרישת צד שלישי - חייב, לשלם לצד השלישי את תגמולי הביטוח שהמבטח חייב למבוטח, ובלבד שהודיע על כך בכתב למבוטח כאמור בסעיף קטן 7.2 והמבוטח לא התנגד כאמור באותו הסעיף; ואולם טענה שהמבטח יכול לטעון כלפי מבוטח תעמוד לו גם כלפי צד שלישי.
  - 2.2 דרש צד שלישי מהמבטח את תגמולי הביטוח כאמור בסעיף קטן 7.1, יודיע המבטח למבוטח בכתב בתוך 7 ימי עסקים מיום הדרישה על הדרישה כאמור וכי אם לא יודיע לו על התנגדותו לתשלום הפיצוי בתוך 30 ימים, ישלם לצד השלישי את תגמולי הביטוח שהוא חייב למבוטח, ככל שהוא חייב בתשלומם.
  - 2.3 המבטח רשאי ליטול על עצמו או לנהל בשם המבוטח את ההגנה של כל תביעה והמבוטח יושיט למבטח, לפי בקשתו, עזרה הנחוצה למבטח לצורך יישוב תביעה של צד שלישי.
3. **מיצוי גבול האחריות**
במקרה של תביעה או תביעות נגד המבוטח הנובעות ממקרה ביטוח אחד או מסדרת מקרים שאפשר ליחסם למקור אחד או לסיבה אחת, והמכוסים לפי פרקי ביטוח האחריות שבפוליסה, יהא המבטח רשאי, בכל שלב, לשלם למבוטח את מלוא סכום הביטוח לפי פרקים א' או ב', לפי העניין, לאחר שנוכו ממנו כל סכום או סכומים שכבר שולמו בתוך פיצויים וכן דמי ההשתתפות העצמית, ולאחר תשלום כזה יהא המבטח פטור מניהול התביעה או התביעות האמורות ולא תחול על המבטח שום אחריות נוספת בקשר לכך, חוץ מהוצאות משפט שקבע בית משפט או הוצאות סבירות שהוצאו בקשר לתביעות האמורות.
חישוב הניכוי ייעשה תוך הצמדת הסכום ששולם למדד המחירים לצרכן מיום התשלום החלקי ועד ליום תשלום גבול האחריות.
4. **התיישנות**
תביעה לתגמולי ביטוח עקב מקרה ביטוח המכוסה על פי פרק זה, אינה מתיישנת כל עוד לא התיישנה תביעת הצד השלישי נגד המבוטח.
5. **סיכון מתמשך**
כאשר חבות המבוטח נובעת מתאונה או ממחלה שנגרמה על ידי חשיפת העובד לסיכון מתמשך ו/או לאירוע מתמשך ו/או לצירוף אירועים או לרצף אירועים מצטברים (להלן "גורם הנזק") תוך כדי ועקב עבודה בפרויקט, יישא המבוטח בחלק יחסי של החבות, לפי היחס שבין תקופת החשיפה של העובד לגורם הנזק בתקופת הביטוח של פוליסה זו, לבין תקופת החשיפה לסיכון המתמשך בכלל.

פרק ד' (לכל הפרקים) - סייגים כלליים לחבות המבטח

למען הסר ספק יובהר כי פרק זה חל על כל פרקי הכיסוי בפוליסה.

המבטח יהיה פטור מחבות בגין אובדן נזק או מקרה ביטוח או חבות אשר נגרמו או נבעו, במישרין או בעקיפין, כתוצאה מאחד מאלה:

1. מלחמה, פלישה, פעולת אויב זה, מעשי איבה או פעולות מסוג פעולות מלחמה (בין אם הוכרזה ובין אם לא), מלחמת אזרחים, מרד, התקוממות צבאית או עממית, מרי, מרידה, מהפכה, תפיסת שלטון ע"י צבא או באורח בלתי חוקי, משטר צבאי או מצב של מצור או מאורעות או גורמים כלשהם המביאים לידי הכרזה או קיום של משטר צבאי או של מצור, פעולת מחבלים, פעולת מסתננים, החרמה, הפקעה, עיקול, תפיסה, השחתה או גרימת נזק לרכוש בפקודת השלטון, דה יורה או דה פקטו או בפקודת רשות ציבורית כלשהי.
2. ביקוע גרעיני, קרינה גרעינית או זיהום רדיו אקטיבי.
3. זדון או רשלנות חמורה של המבוטח שנלווה לה יסוד נפשי של פזיזות.
4. הפסקת עבודה לתקופה של 30 יום ומעלה.
5. כלי שיט, כלי טייס, וכן נזק שנגרם לכלי שיט וכלי טיס.

פרק ה' (לכל הפרקים) - תנאים כלליים

למען הסר ספק יובהר כי פרק זה חל על כל פרקי הפוליסה.

1. תחולת החוק

על פוליסה זו, חל חוק חוזה הביטוח, התשמ"א-1981. לגבי הוראות הניתנות להתנאה על פי החוק, ככל שהותנה אחרת על פי הפוליסה, תחולנה הוראות הפוליסה.

2. הארכת ביטוח

כל הארכה של תקופת הביטוח על פי הפוליסה טעונה הסכמה בכתב של המבטח אשר תינתן במפורש למטרה זו.

3. גילוי ושינוי בעניין מהותי

3.1. חובת הודעה על החמרה בסיכון

3.1.1. נודע למבטח שחל שינוי מהותי, עליו להודיע על כך למבטח מיד בכתב.

3.1.2. לעניין סעיף זה, "שינוי מהותי" - כל אחד מאלה:

3.1.2.1. שינוי בעניין מהותי ששאלה עליו הוצגה למבטח לפני כריתת החוזה ושחל אחרי שניתנה תשובה לאותה שאלה;

3.1.2.2. שינוי שחל אחרי מסירת הפוליסה למבטח, בנושאים המפורטים להלן:

3.1.2.2.1. שינוי באופן ביצוע העבודות.

3.1.2.2.2. שינוי בדרכי שמירת האתר.

3.1.2.2.3. תנאי בטיחות הנהוגים באתר.

3.1.2.3. דבר המגלה שתשובה לשאלה בעניין מהותי הייתה לא נכונה ויש בכך כדי להחמיר את סיכון המבטח החמרה של ממש.

3.2. תוצאות של החמרת הסיכון

3.2.1. תוך שלושים ימים מהיום שנמסרה למבטח הודעה על שינוי מהותי או מהיום שנודע לו עליו בדרך אחרת, לפי המוקדם יותר, וכל עוד לא קרה מקרה הביטוח, רשאי המבטח לבטל את החוזה בהודעה בכתב למבטח.

3.2.2. ביטל המבטח את החוזה מכוח סעיף זה, זכאי המבטח להחזר דמי הביטוח ששילם בעד התקופה שלאחר הביטול, זולת אם פעל המבטח בכוונת מרמה; לא ביטל המבטח את החוזה, רואים אותו כמסכים להמשך קיומו על אף השינוי.

3.2.3. קרה מקרה הביטוח לפני שנתבטל החוזה מכוח סעיף זה, אין המבטח חייב אלא בתגמולי ביטוח מופחתים בשיעור יחסי, שהוא כיחס שבין דמי הביטוח שהיו משתלמים לפי המקובל אצלו במצב שלאחר השינוי לבין דמי הביטוח המוסכמים, והוא פטור כליל בכל אחת מאלה:

3.2.3.1. לא ניתנה הודעה לפי סעיף 3.1.1, והדבר נעשה בכוונת מרמה;

3.2.3.2. מבטח סביר לא היה מתקשר באותו חוזה, אף בדמי ביטוח מרובים יותר, אילו ידע שהמצב הוא כפי שהוא לאחר השינוי; במקרה זה זכאי המבטח להחזר דמי הביטוח ששילם בעד התקופה שלאחר השינוי.

3.2.4. המבטח אינו זכאי לתרופות האמורות בסעיפים 3.2.1 עד 3.2.3, בכל אחת מאלה:

3.2.4.1. השינוי חדל להתקיים לפני שקרה מקרה הביטוח או שלא השפיע על קרותו או על חבות המבטח או היקפה;

3.2.4.2. השינוי היה תוצאה של אמצעי שננקט על דעת המבטח;

3.2.4.3. השינוי היה תוצאה של אמצעי שננקט לשם מניעת נזק חמור לגוף או לרכוש, ובלבד שהמבטח הודיע למבטח בכתב על נקיטת האמצעי מיד לאחר שנקט אותו או שנודע לו עליו.

4. אמצעי מיגון ואמצעי אחר להקלת הסיכון

- 4.1. על המבוטח להתקין את אמצעי המיגון המפורטים בהצעת הביטוח ו/או ברשימה, להחזיקם במצב תקין במהלך תקופת הביטוח, ולהפעילם בכל עת שהדבר דרוש, כגון כאשר העסק המבוטח סגור לפעילות עסקית, לרבות בשעות ההפסקה (להלן: "נקיטת אמצעי מיגון").
- 4.2. על המבוטח לנקוט בכל אמצעי אחר להקלת הסיכון כמפורט בהצעת הביטוח ו/או ברשימה ו/או בפוליסה (להלן: "נקיטת אמצעי להקלת הסיכון").
- 4.3. על המבוטח חלה חובה להודיע למבטח מיד ובכתב על אי נקיטת אמצעי מיגון או על אי נקיטת אמצעי להקלת הסיכון.
- 4.4. לא קיים המבוטח את חובתו לנקוט באמצעי מיגון או באמצעי להקלת הסיכון, רשאי המבטח, בתוך 30 ימים מהיום שנמסרה לו הודעה על כך או מהיום שנודע לו על כך בדרך אחרת, וכל עוד לא קרה מקרה הביטוח, לבטל את החוזה בהודעה בכתב למבוטח. ביטל המבטח את החוזה מכוח סעיף זה, זכאי המבוטח להחזר דמי הביטוח ששילם בעד התקופה שלאחר הביטול, זולת אם פעל המבוטח בכוונת מרמה; לא ביטל המבטח את החוזה, רואים אותו כמסכים להמשיך קיומו על אף השינוי.
- 4.5. קרה מקרה הביטוח לפני שנתבטל החוזה מכוח סעיף זה, חייב המבטח בתגמולי ביטוח מופחתים בשיעור יחסי, שהוא כיחס שבין דמי הביטוח שהיו משתלמים לפי המקובל אצלו במצב שבו לא ננקטו אמצעי מיגון או אמצעי להקלת הסיכון לבין דמי הביטוח המוסכמים. המבטח יהיה פטור כליל מתשלום על פי פוליסה זו בכל אחת מאלה:
- 4.5.1. לא ניתנה הודעה לפי סעיף קטן 4.3, והדבר נעשה בכוונת מרמה;
- 4.5.2. מבטח סביר לא היה מתקשר באותו חוזה, אף בדמי ביטוח מרובים יותר, אילו ידע שהמצב הוא כפי שהוא לאחר השינוי; במקרה זה זכאי המבוטח להחזר דמי הביטוח ששילם בעד התקופה שלאחר השינוי.
- 4.6. המבטח לא יהיה זכאי לתרופות האמורות בסעיפים קטנים 4.4 ו-4.5 לעיל בכל אחת מאלה:
- 4.6.1. אי נקיטת אמצעי המיגון או אמצעי להקלת הסיכון לא השפיעה על קרות מקרה הביטוח או על חבות המבטח או היקפה;
- 4.6.2. אי נקיטת אמצעי המיגון או אמצעי להקלת הסיכון היא תוצאה של אמצעי שננקט על דעת המבטח;
- 4.6.3. אי נקיטת אמצעי המיגון או אמצעי להקלת הסיכון הינה תוצאה של אמצעי שננקט לשם מניעת נזק חמור לגוף או לרכוש, ובלבד שהמבוטח הודיע למבטח בכתב על נקיטת האמצעי מיד לאחר שנקט אותו או שנודע לו עליו.

5. תשלום דמי ביטוח וביטול הפוליסה עקב פיגור בתשלום

- 5.1. דמי הביטוח ישולמו במלואם תוך 30 ימים ממועד תחילתה של תקופת הביטוח, או במועד אחר שפורט בפוליסה או ברשימה, לפי המועד המוקדם מבניהם.
- 5.2. לא שולמו דמי הביטוח במועד, יישא הסכום שבפיגור הפרשי הצמדה בהתאם לשינויים במדד המחירים לצרכן בין המדד הידוע ביום היווצרות החוב לבין מועד התשלום בפועל.
- 5.3. לא שולמו דמי הביטוח שבפיגור או חלק מהם תוך 15 יום לאחר שהמבטח דרש מהמבוטח בכתב לשלם, רשאי המבטח להודיע למבוטח בכתב כי הביטוח יבטל כעבור 21 ימים נוספים אם הסכום שבפיגור לא יסולק לפני כן. ואולם, אם נקבע מוטב שאינו המבוטח והקביעה הייתה בלתי חוזרת, אין המבטח רשאי לבטל את החוזה אלא אם הודיע על הפיגור למוטב בכתב והמוטב לא סילק את הסכום שבפיגור תוך 15 ימים מהיום שנמסרה לו ההודעה. אין בביטול הביטוח על-פי סעיף זה כדי לגרוע מחובת המבוטח לסלק את הסכום שבפיגור המתייחס לתקופה שעד לביטול האמור.

6. הצמדה

סכומי הביטוח, גבולות האחריות, וסכומי ההשתתפות העצמית - ישתנו בהתאם לשינויים במדד המחירים לצרכן, המתפרסם מדי פעם מטעם הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה - בין המדד שפורסם סמוך לפני כריתת החוזה לבין המדד שפורסם סמוך לפני קרות מקרה הביטוח.

7. ביקורת נציגי המבטח

באי כוח המבטח או נציגיו יהיו רשאים לבקר בפרויקט ולבדוק את הרכוש המבוטח בכל עת סבירה. על המבוטח למסור להם, לפי דרישתם, את כל המידע והמסמכים שברשותו הדרושים לצורך הערכת הסיכון, או לשם חקירה ובדיקה של כל אירוע העשוי להיות מכוסה על פי פוליסה זו, או לצורך כל מטרה אחרת.

8. חובת זהירות

8.1. על המבוטח לנקוט באמצעים סבירים למניעת מקרה הביטוח.

8.2. מבלי לגרוע מכלליות האמור בסעיף 7.1 לעיל, מנופים ואמצעי שינוע שהפעלתם חייבת רישיון על פי דין, יופעלו אך ורק על ידי מפעיל מוסמך ובעל רישיון תקף.

9. הודעה על מקרה הביטוח

קרה מקרה הביטוח, על המבוטח להודיע למבטח מיד לאחר שנודע לו על קרות המקרה ועל זכותו לתגמולי ביטוח.

10. הגשת תביעה למבטח

תביעה לתשלום תגמולי ביטוח על פי הפוליסה תוגש למבטח בכתב.

11. בירור חבותו של המבטח

על המבוטח למסור למבטח, תוך זמן סביר לאחר שנדרש לכך, את המידע והמסמכים הדרושים לבירור החבות, ואם אינם ברשותו עליו לעזור למבטח ככל שיוכל להשיגם.

12. הכשלה של בירור החבות

12.1. לא קוימה חובה לפי סעיף 9 או סעיף 11 במועדה, וקיומה היה מאפשר למבטח להקטין חבותו, אין הוא חייב בתגמולי הביטוח, אלא במידה שהיה חייב בהם אילו קוימה החובה. הוראה זו לא תחול בכל אחת מאלה:

12.1.1. החובה לא קוימה באיחור מסיבות מוצדקות.

12.1.2. אי קיומה או איחורה לא מנע מן המבטח את בירור חבותו ולא הכביד על הבירור.

12.2. עשה המבוטח במתכוון דבר שהיה בו כדי למנוע מן המבטח את בירור חבותו או להכביד עליו, אין המבטח חייב בתגמולי ביטוח אלא במידה שהיה חייב בהם אילו לא נעשה אותו דבר.

13. מרמה בתביעת תגמולים

הופרה חובה לפי סעיף (9) או לפי סעיף (11), או שנעשה דבר כאמור בסעיף (12.2), או שהמבוטח מסר למבטח עובדות כוזבות, או שהעלים ממנו עובדות בנוגע למקרה הביטוח או בנוגע לחבות המבטח, והדבר נעשה בכוונת מרמה - פטור המבטח מחבותו.

14. גרימת מקרה ביטוח במתכוון

נגרם מקרה הביטוח בידי המבוטח במתכוון, פטור המבטח מחבותו.

15. הקטנת הנזק

15.1. אין המבטח חייב בתגמולי ביטוח בעד הנזק שהמבוטח יכול היה למנוע או להקטין בקרות מקרה הביטוח או לאחר מכן, בנקיטת אמצעים סבירים או אמצעים שהמבטח הורה לו לנקוט.

15.2. הוציא המבוטח בקרות מקרה הביטוח או לאחר מכן, הוצאות סבירות למניעת הנזק או להקטנתו, או שהתחייב לשם כך בהתחייבויות סבירות, חייב המבטח לשפותו, בין אם נמנע הנזק או הוקטן ובין אם לאו; היו הוצאות או ההתחייבויות בלתי סבירות, חייב המבטח בשיפוי כדי שיעורן הסביר בנסיבות העניין; והכל אף מעל לסכום הביטוח.

16. זכות קיזוז

המבטח רשאי לקזז מתגמולי הביטוח המגיעים למבטח בקרות מקרה הביטוח כל סכום שהמבטח חייב למבטח, בין שחובו נובע מפוליסה זו, בין שהוא נובע מפוליסה אחרת ובין שהוא נובע מחיוב אחר.

במקרה של אובדן מוחלט (total loss) לרכוש המבטח המכוסה על פי פוליסה זו, רשאי המבטח לקזז את יתרת דמי הביטוח המגיעים לו עד סוף תקופת הביטוח, גם אם טרם הגיע מועד תשלומם.

17. ביטוח כפל

בוטח הרכוש המכוסה בפוליסה זו או האחריות המכוסה בה אצל יותר ממבטח אחד לתקופות חופפות, על המבטח להודיע על כך למבטח בכתב מיד לאחר שנעשה ביטוח הכפל או לאחר שנודע לו עליו.

18. תחלוף

18.1. הייתה למבטח בשל מקרה הביטוח גם זכות פיצוי או שיפוי כלפי צד שלישי, שלא מכוח חוזה הביטוח, עוברת זכות זו למבטח מששילם למבטח או למוטב תגמולי ביטוח וכשיעור התגמולים ששילם.

18.2. המבטח אינו רשאי להשתמש בזכות שעברה אליו לפי סעיף זה באופן שיפגע בזכותו של המבטח לגבות מן הצד השלישי פיצוי או שיפוי מעבר לתגמולים שקיבל מהמבטח.

18.3. קיבל המבטח מן הצד השלישי פיצוי או שיפוי שהיה מגיע למבטח לפי סעיף זה, עליו להעבירו למבטח. עשה פשרה, ויתור או פעולה אחרת הפוגעת בזכות שעברה למבטח - עליו לפצותו בשל כך.

19. התיישנות

תקופת ההתיישנות של תביעה לתגמולי ביטוח, היא שלוש שנים מיום קרות האובדן או הנזק, למעט תביעה לתגמולי ביטוח בגין חבות כלפי צד שלישי, שאז התביעה לתגמולי ביטוח לא תתיישן כל עוד לא התיישנה תביעת הצד השלישי נגד המבטח.

20. מתן הודעות

20.1. הודעה של המבטח למבטח תינתן לפי מענו האחרון הידוע למבטח.

20.2. הודעה של המבטח למבטח, תינתן למבטח במען משרדו הראשי, המצוין בכותרת לפוליסה, או בכל מען אחר בישראל עליו הודיע המבטח.